

Santi ALBERCA i PEREZ, José Ramón ESTEVAN RIPOLL, en representació del **Grup Municipal del Compromís per Vilallonga**, atenent al que disposa l'**art. 97 del ROF** (Reial Decret 2568/1986), presenta davant del Plenari, la següent,

MOCIÓ

Rosa Estruch Espinós va nàixer a San Juan de la Frontera (Argentina) el 1915, lloc al qual els seus pares procedents de **Vilallonga** havien emigrat a la cerca de treball. Anys després van retornar al poble, però la situació econòmica els va fer emigrar novament, en aquesta ocasió a França. De retorn a Vilallonga, l'any 1936, Rosa es va dedicar a impartir classes de francès. Amb el triomf del Front Popular, Rosa va ingressar en el Partit Comunista i fou triada secretària general del Partit Comunista d'Espanya de Vilallonga.

Durant la **Guerra Civil** va ser **regidora** de l'Ajuntament de Vilallonga a proposta del sindicat **UGT**. Amb la incorporació a files de l'alcalde **Andrés Tarazona**, Rosa Estruch va ser nomenada alcaldessa en ple context bèl·lic d'un poble de reraguarda. D'aquesta manera es convertí en la **primera alcaldessa** de Vilallonga. Malgrat tot, la seua etapa com a responsable de l'Administració Local tan sols va durar uns mesos.

Finalitzada la Guerra Civil, va ser detinguda i **empresonada** a València, i l'interrogatori a què la van sotmetre la va deixar marcada per a tota la vida. Al març de 1940 la van jutjar en **Consell de Guerra** Sumaríssim d'Urgència, acusada de professar idees comunistes, d'auxili a la rebel·lió i de participar com a miliciana, el que li va suposar una condemna a quinze anys de presó. Amb un estat físic cada vegada més deteriorat, el seu cos va quedar immobilitzat i va esdevindre incapacitada per a poder-se valdre. La seua estada a la presó s'alternava amb períodes d'ingrés a l'Hospital Provincial de València.

Posada en llibertat sota presó atenuada el 1942, va romandre sota vigilància fins a 1951. Malgrat la seua invalidesa, Rosa Estruch va seguir amb la militància en la **clandestinitat**. El 1952, Rosa Estruch va tornar a ser encausada, la policia es va presentar a detenir-la, cosa que va resultar impossible a causa del seu estat d'invalidesa. El 1955 va ingressar al **Sanatori de la Malva-rosa** de València, on li prengueren declaració, ja que l'acusaven d'haver participat en la guerrilla. Davant la insistència perquè compareguera en el tribunal, va ser traslladada en l'Itera a la sala del judici. Novament la van internar en el sanatori amb vigilància policial. Després de l'informe del metge forense sobre la seua situació física, Rosa no va tornar a ser molestada i va romandre al Sanatori de la Malva-rosa de València fins a la seua mort.

Durant anys, amigues i conegudes seues del poble, així companyes de militància política es van repartir les tasques d'assistència i suport a aquesta veïna nostra, fins a la seua **defunció** el 27 de juny de 1978, després de vint-i-dos anys internada al Sanatori.

A la seua mort, l'any 1978 fou enterrada en un fossa comuna, amb segons algunes dades més de 10.000 cadàvers, pel que ha estat impossible, fins avui dia, descobrir les seues restes mortals per a poder tornar a ser soterrada a Vilallonga.

II

La nostra veïna i alcaldessa Rosa Estruch Espinós ha esdevingut un referent en la lluita per la igualtat i llibertat de les dones i l'assumpció de responsabilitats públiques. En un moment en el que era totalment inaudit que una dona assumira funcions de representació pública, Rosa Estruch no va dubtar a involucrar-se liderant el **govern municipal** de Vilallonga. De fet, només pocs anys abans —amb l'adveniment de la **IIª República**— s'havia reconegut el dret de les dones a participar en la vida pública amb el dret al vot.

La implicació directa en la gestió de l'Administració municipal en uns moments molts complicats com fou el final de la guerra civil, amb la gestió de les crides a files de molts joves, i el manteniment de l'ordre públic, acrediten la **valentia** i la fermesa de les conviccions d'una persona que no va dubtar a

defendre públicament amb el seu exemple el valor de la igualtat entre homes i dones, i la lluita per un règim de llibertats i igualació social.

Les generacions posteriors devem sens dubte l'actual règim de llibertats i d'igualtat al compromís i la valentia de persones com Rosa Estruch. De fet, el seu compromís públic adquireix una dimensió digna de reconeixement que ha trascendit el propi poble.

En aquest sentit, és hora de fer **justícia** i de què el seu poble d'adopció, Vilallonga, reconega a esta veïna que es va avançar al seu temps, obrint un camí en la defensa de la igualtat entre hòmens i dones en l'accés als càrrecs públics i en la defensa d'un règim de llibertats i democràcia.

III

És per això que, a l'empara del que permet la **Llei 52/2007, de 26 de desembre**, per la qual es reconeixen i amplien drets i s'estableixen mesures a favor dels qui van patir persecució o violència durant la Guerra Civil i la Dictadura, *"podran sol·licitar la declaració [de reparació i reconeixement personal] les institucions públiques, amb l'acord previ del seu òrgan col·legiat de govern, respecte dels qui, no tenint cònjuge o familiars mencionats en l'apartat anterior, hi hagen exercit càrrec o activitat rellevant"*.

Així doncs, i donat que el cas de Rosa Estruch Espinós es trobaria incardinat en aquest supòsit, es proposa al plenari que iniciï els tràmits pertinents per obtindre la declaració de reparació i reconeixement personal del **Ministeri de Justícia** de la que fóra alcaldessa de Vilallonga i que fou condemnada en l'expedient sumaríssim **"causa nº 3511-V"** per haver exercit el càrrec en aquest Ajuntament.

Així mateix, es proposa al plenari que acorde dedicar-li un **carrer** a aquesta veïna la tasca de la qual ha trascendit el nostre poble.

En virtut del que s'ha exposat, el Grup Municipal Compromís, proposa al Plenari l'adopció del següent:

A C O R D:

Primer. Iniciar els tràmits davant el Ministeri de Justícia per obtindre la **Declaració de Reparació i Reconeixement Personal** contemplada a l'article 4.3 de la Llei 52/2007, de 26 de desembre, per la qual es reconeixen i amplien drets i s'estableixen mesures a favor dels qui van patir persecució o violència durant la Guerra Civil i la Dictadura, en nom de la senyora **Rosa ESTRUCH ESPINÓS**, qui fóra alcaldessa de l'Ajuntament de Vilallonga.

Segon. Dedicar-li un carrer, a poder ser en el barri de l'Alcúdia ja que fou on va viure i va residir amb la seua família.

Signat:

Santi Alberca i Pérez

José Ramón Estevan Ripoll

Vilallonga, 18 de maig del 2017